

ถอดบทเรียน

การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลด้วยระบบการเรียนรู้ออนไลน์ หลักสูตร “วัยเก๋า ฉลาดรู้เน็ต”

สำนักงาน ก.พ. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

นายธรรมรัตน์ กังวาลสิงหนาท นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ สพข.๓

เป้าหมายการเรียนรู้

มีความรู้และทักษะในการใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย แต่ไม่ใช่แค่เด็ก ๆ เท่านั้นที่ควรเป็น “ผู้ฉลาดรู้เน็ต” แต่รวมไปถึง คุณปู่ คุณย่า และทุกคนที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต

ประเด็นการเรียนรู้

๑. รู้ไว้ไม่ตกเทรนด์
๒. อินเทอร์เน็ต ฉลาดใช้ได้ประโยชน์
๓. ข้อมูลส่วนบุคคล สำคัญอย่างไร
๔. หลุมหลบภัย
๕. ใช้ APP อย่างไรให้เป็นมืออาชีพ (Line / Facebook)
๖. ข้อพึงออนไลน์สบายชีวิต
๗. ไม่ต้องไปไกลถึงกรุงเทพฯ

ฉลาดรู้เน็ต ตัวจริงต้องรู้

เมื่อพูดถึงความฉลาด หลายคนคงจะต้องนึกถึง

การวัด IQ และ EQ ที่เป็นการวัดด้านเชาวน์ปัญญาและด้านอารมณ์ แต่มาถึงยุคนี้ที่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตไม่หยุดนิ่ง เราเลือกจะสื่อสารกันผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น จนเกิดสังคมใหม่บนสื่อออนไลน์

ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) DQ เป็นผลจากการศึกษาและพัฒนาของหน่วยงานที่มีชื่อเรียกว่า DQ Institute เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลกประสานงานร่วมกับ World Economic Forum ที่ส่งเสริมให้เด็ก ๆ ทั่วโลกมีความรู้และทักษะในการใช้ชีวิต

บนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย แต่ไม่ใช่แค่เด็ก ๆ เท่านั้นที่ควรเป็น “ผู้ฉลาดรู้เน็ต” แต่รวมไปถึง คุณปู่ คุณย่า และทุกคนที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต

พลเมืองดิจิทัล ที่ดี เป็นยังไง?

พลเมืองดิจิทัล ต้องเข้าใจและวางตัวให้เหมาะสมในการเป็นสมาชิกสังคมออนไลน์ ซึ่งมีทักษะง่าย ๆ ๘ ข้อที่ควรทำตาม ดังนี้

๑. ทักษะในการเป็นตัวของตัวเองที่ดี (Digital Citizen Identity)
๒. ทักษะในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity Management)
๓. ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking)
๔. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management)
๕. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management)

๖.ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints)

๗.ทักษะในการรับมือกับการรุกรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Management)

๘.ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy)

อินเทอร์เน็ตฉลาดใช้ ได้ประโยชน์

๑. เจอเพื่อนง่ายขึ้นเยอะ Facebook (เฟซบุ๊ก) นอกจากเฟซบุ๊กจะช่วยให้เพื่อนๆ ได้คุยกันง่ายขึ้นแล้ว ยังเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าใครจะทำอะไร ที่ไหน ก็สามารถแชร์ เพราะทั้งรูปภาพ และวิดีโอก็สามารถโพสต์ขึ้นไปได้บนหน้าเฟซบุ๊กแล้วแชร์ให้กับเพื่อนๆ ในกลุ่มได้เห็นภายในเสี้ยววินาที

เฟซบุ๊กยังมีลูกเล่นติดแท็ก (Tag) ให้กับคนที่เรารู้จัก แล้วยังระบุสถานที่ (Location) ในการนัดหมายได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังนิยมใช้เป็นช่องทางขายสินค้าออนไลน์ แล้วยังเป็นแหล่งขบขันป๊อปรตของหลายๆคน ช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวันง่ายขึ้นเยอะเลยใช่ไหมล่ะ

๒. อยู่บ้านก็เรียนได้ YouTube (ยูทูบ) อยากรู้อะไรเปิดดู YouTube (ยูทูบ) นอกจากเป็นที่รวบรวมความบันเทิงและดนตรี ยูทูบยังเป็นแหล่งความรู้ที่น่าสนใจ แทบทุกเรื่องที่นี่ก็ได้จะมีคนทำคลิปวิดีโอแชร์บนยูทูบ ไม่แปลกใจทำไมถึงขึ้นแท่นครองใจเอเชียสมัยเดียวอดนิยมของคนไทย ไม่ว่าจะสอนเต้น เล่นดนตรี สอนประดิษฐ์ของใช้ สอนทำอาหาร หรือสารคดี ยูทูบก็มีหมด

ยูทูบจึงกลายเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับใครหลายคนและในทางกลับกันบางคนมีความสามารถดีๆอยากอวดอยากโชว์ให้คนทั่วโลกได้ เห็นก็สามารถอัปโหลดวิดีโอที่สร้างขึ้นไปได้บนยูทูบเป็นพื้นที่แสดงความสามารถ เพื่อเป็นบันไดก้าวไปสู่ฝันที่ตั้งใจเอาไว้

จากมุมนี้ก็เริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าศิลปินรุ่นใหม่ๆ แทบไม่ต้องไปวิ่งหาเวทีประกวดกันอีกแล้ว เพราะยังมีช่องทางโปรโมตตัวเองผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์กอีกมากมาย ยังไม่หมดเท่านั้นยังทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ เช่น อาชีพยูทูบเบอร์ (YouTuber) ที่ทำวิดีโอในเรื่องที่สนใจลงยูทูบและยังสร้างรายได้อีกด้วย เป็นต้น

๓. ใคร ๆ ก็แชต LINE (ไลน์) LINE (ไลน์) เป็นแอปพลิเคชันที่มีรูปแบบการสื่อสารหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น แชต (Chat) โทรด้วยเสียงฟรี (Free Voice Calls) และการคุยแบบเห็นหน้า (Video Calls) ขอเพียงแค่ทำการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไว้บนเครื่องมือสื่อสาร เท่านั้นก็สามารถเลือกสนทนากันเพื่อนๆ ได้อย่างสนุกแล้ว

แอปพลิเคชัน LINE ปัจจุบันก็ได้พัฒนาไปจนสามารถสนองความต้องการให้สามารถแนบรูปภาพ ไม่ว่าจะเป็น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวหรือกระทั่งคลิปเสียง (Voice Message) ให้เพื่อนๆ ได้ทั้งหมด อีกหนึ่งความสนุกที่ทำให้ LINE ฮิตกันจนทั่วบ้านทั่วเมือง นอกจากจะมีสัญลักษณ์แสดงความรู้สึก (Emoticons) ก็คงจะหนีไม่พ้นการมีสติ๊กเกอร์ (Stickers) น่ารักๆ ไว้เล่นสนุกกับเพื่อนๆ ซึ่งก็มีให้ทั้งดาวน์โหลดฟรีและเสียค่าใช้จ่าย

ล่าสุด ๆ อุปกรณ์ยุค Internet of Things (IoT)

สัมผัสชีวิตแห่งอนาคต จริงๆ แล้วคำว่า Internet of Things นั้นหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถเชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตได้

ถ้าตัดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือไอทีที่ส่วนใหญ่มักจะมี ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้อยู่แล้วออกไป ก็ จะเหลืออุปกรณ์อื่นๆ ที่ไม่ใช่อุปกรณ์ไอที แต่มีความสามารถในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ โดยการพัฒนาขึ้น ส่วนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตให้เสถียร หรือลดผลกระทบต่อการนำไปติดตั้งในอุปกรณ์หรือ สิ่งของใดๆ ก็ตาม ทำให้แทบจะบอกได้ว่าเราสามารถแปลงสิ่งของทุกสิ่งในชีวิตประจำวันของเราให้เชื่อมต่อ และใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตได้

ตัวอย่างที่มีอยู่จริงแล้วก็คือ พวกบ้านอัจฉริยะต่างๆ ที่ใช้สมาร์ทโฟนสั่งงานปลดล็อกประตูบ้านเปิด แอร์ เตรียมน้ำเย็นๆ เอาไว้ให้เราหลังจากที่ขับรถเข้ามายังซอยบ้านด้วยการจับสัญญาณ GPS แล้วส่งสัญญาณ ไปที่อุปกรณ์ต่างๆ ให้ทำงานตามที่ต้องการเคยสังเกตกันไหมว่า เราไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตแค่บนคอมพิวเตอร์อีก ต่อไป แต่เป็นทั้งบนสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และอุปกรณ์อื่นๆ อื่นๆ อีกมากมาย เรามาทำความรู้จักกับเจ้าอุปกรณ์ เหล่านี้เพิ่มเติมกันดีกว่า

สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นอุปกรณ์การสื่อสารหลักที่เราเกือบทุกคนมีใช้ ซึ่งล่าสุดได้พัฒนาขึ้น จนทำให้โทรศัพท์เครื่องละไม่กี่พันบาท ก็สามารถเล่นได้อย่างเพลิดเพลินผู้ผลิตมักจะออกแบบให้สมาร์ทโฟนมี หน้าจอระบบสัมผัส สไลด์กล้องถ่ายรูปที่มีความละเอียดสูง ดีไซน์รูปทรงสวยงามทันสมัย มีแอปพลิเคชันและ ลูกเล่นที่น่าสนใจ ส่วนฟีเจอร์หลักที่มีอยู่ในสมาร์ทโฟน แม้ว่าในปัจจุบันจะไม่ใช่การกำหนดมาตรฐานออกมา อย่างชัดเจน แต่ผู้ผลิตก็ออกแบบให้เข้ากับพฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคมากขึ้น

สิ่งที่จำเป็นต้องมีอยู่บนสมาร์ทโฟน ได้แก่

Application (แอปพลิเคชัน) เมื่อถือพื้นฐานโดยทั่วไปจะมีแอปพลิเคชันพื้นฐานอยู่บนเครื่องแต่ สำหรับสมาร์ทโฟนจะมีแอปพลิเคชันที่ช่วยอำนวยความสะดวกได้หลากหลายและครอบคลุมการใช้งานมากขึ้น เช่น สมาร์ทโฟนบางรุ่นสามารถสร้างหรือแก้ไขเอกสารจากโปรแกรมออฟฟิศได้ บางรุ่นสามารถวาดเขียนลงไป บนหน้าจอพร้อมบันทึกเป็นรูปภาพ บางรุ่นสามารถใช้เป็นเนวิเกเตอร์นำทางขณะขับขีรถยนต์ได้ เป็นต้น

Operating System (ระบบปฏิบัติการ) โดยทั่วไปสมาร์ทโฟนแต่ละเครื่องจะขึ้นกับระบบปฏิบัติการ ที่ใช้งานช่วยให้ผู้ใช้งานสมาร์ทโฟนสามารถเข้าถึงแอปพลิเคชันต่าง ๆ บนระบบนั้นได้ เช่น iPhone ของ Apple รันด้วยระบบปฏิบัติการ iOS, สมาร์ทโฟนAndroid รันด้วยระบบปฏิบัติการ Android OS, สมาร์ทโฟน เป็นต้น

๔ เคล็ดลับใช้ปกป้องข้อมูลส่วนตัว

๑. ปกปิดหมายเลขไอพีที่ใช้งานโดยอาศัยบริการ VPN เพื่อส่งข้อมูลผ่านเครื่องมืออื่นๆ ทำให้เว็บไซต์ ใดๆ ไม่สามารถติดตามการใช้งานด้วยหมายเลขไอพีได้

๒. ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเบราว์เซอร์ส่วนมากสามารถตั้งค่าให้ส่งข้อมูลเว็บไซต์ที่อ้างอิงถึงหรือปิด การทำงานของ Cookie เมื่อเรามีความรู้สึกไม่ไว้วางใจในเว็บไซต่นั้นๆ

๓. ใช้งานโหมดท่องเว็บไซต์แบบส่วนตัวเบราว์เซอร์ส่วนมากจะมีระบบของเว็บไซต์แบบส่วนตัว (Private Browsing) มาในตัวซึ่งระบบดังกล่าวมีความน่าสนใจอยู่อย่างหนึ่ง คือ ข้อมูลทุกอย่างที่ใช้ในงานในโหมดปกติจะ แยกออกจากโหมดส่วนตัวทำให้เว็บไซต์ต่างๆ ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของเราได้ยากขึ้น รวมทั้งข้อมูลต่างๆ เช่น ประวัติการท่องเว็บไซต์ทั้งหมดก็จะถูกลบออกไปหลังจากปิดหน้าต่างที่ทำงานโหมดส่วนตัวแล้ว

๔. เลี่ยงคลิกลิงก์ที่ไม่พึงประสงค์โดยตรงทราบหรือไม่ว่าลิงก์ที่ส่งมาถึงเราโดยตรงผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ลิงก์เว็บไซต์แปลกๆ ที่ส่งมาทางอีเมลของเราโดยไม่มีเหตุผล หรือ ลิงก์ที่ถูกส่งมาในระบบข้อความส่วนตัว โดยไม่มีเนื้อหาอื่นๆ หากเสี่ยงได้ก็จะช่วยสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับข้อมูลส่วนตัวของเราได้เป็นอย่างดี

วิธีการป้องกันปัญหาการทำธุรกรรมออนไลน์ผ่านมือถือ

๑. อย่าไวใจอะไรง่าย ๆ ไม่บันทึกข้อมูลบัตรเครดิตไว้กับผู้ให้บริการเช่น App Store หรือ Google Wallet เพื่อป้องกันปัญหาการลักลอบนำข้อมูลบัตรเครดิตไปใช้งาน

๒. รอบคอบสักนิด พิจารณาให้ดูว่าแอปพลิเคชันของเว็บไซต์หรือธนาคารนั้นจริงหรือไม่ ก่อนที่จะติดตั้ง โดยดูจากชื่อผู้พัฒนาแอปพลิเคชัน

๓. ป้องกันไว้ก่อน ติดตั้งแอปพลิเคชัน Anti-Virus เพื่อป้องกันซอฟต์แวร์แฝงที่จะมาดึงข้อมูลที่สำคัญของเราไปยังผู้ที่ไม่หวังดี

๔. ฝึกเป็นคนละเอียด ผู้ใช้งานควรศึกษาวิธีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยนี้ให้ดี และไม่ควรให้ผู้อื่นเข้าถึงโทรศัพท์มือถือหรืออีเมลของเราโดยเด็ดขาด

๕. อย่าคลิกลิงก์ พยายามพิมพ์ที่อยู่เว็บไซต์เอง ไม่ควรคลิกลิงก์ที่ไม่น่าเชื่อถือเพราะอาจจะนำเราไปยังเว็บไซต์ปลอมได้

๖. รู้จักระมัดระวัง อย่าวางอุปกรณ์ให้ห่างตัว เนื่องจากผู้อื่นอาจจะเข้าถึงอุปกรณ์และทำการลักลอบขโมยข้อมูลได้โดยง่าย

๗. ล็อกหน้าจอทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน ตั้งรหัสล็อกหน้าจอเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาใช้งานอุปกรณ์ของเราได้ง่าย

๘. ต้องหวงแหนข้อมูลยิ่งชีพ ปกปิดรหัสลับ ไม่เก็บข้อมูลที่สำคัญไว้ในโทรศัพท์ หากจำเป็นจะต้องเก็บควรตั้งรหัสล็อกหน้าจอ

๙. ปิด Wi-Fi เมื่อไม่ใช้ ไม่เปิดการเชื่อมต่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Wi-Fi หรือ Bluetooth ในขณะที่ทำธุรกรรม ถ้าไม่จำเป็น เพราะผู้อื่นอาจจะใช้ช่องทางนี้เพื่อเข้าถึงอุปกรณ์ของเราได้

๑๐. อัปเดตตัวเองให้ทันเหตุการณ์ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับระบบปฏิบัติการของอุปกรณ์เคลื่อนที่และพยายามอัปเดตให้ทันสมัยอยู่เสมอทั้งหมดนี้เป็นข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้เรามั่นคงปลอดภัยเมื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ อย่างไรก็ตาม วิธีการที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่อาจจะพบเจอก็คือ การใช้อินเทอร์เน็ตและทำธุรกรรมออนไลน์อย่างรอบคอบ และระมัดระวังให้มากที่สุดนั่นเอง

มารยาทบนสังคมออนไลน์ สร้างได้

การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ก ให้เป็นที่รักของเพื่อนๆ มีหลักอยู่ไม่กี่ข้อ

๑. ไม่ใช้คำหยาบคาย คำไม่สุภาพ เพราะเมื่อไหร่ที่ใช้ เมื่อนั้นเราจะถูกมองว่าเป็นคนไม่รู้จักรมารยาททางสังคมในที่นี้

๒. ไม่โพสต์รูปลามกอนาจาร นอกจากเสียมารยาทแล้ว อาจจะละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นด้วย

๓. เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น โดยไม่โพสต์ข้อความตัวเองบนหน้าวอลล์ของผู้อื่นมากเกินไป

๔. คิดก่อนโพสต์ เพราะเมื่อโพสต์ไปแล้วแม้ว่าจะลบข้อความออกได้ แต่ถ้ามีคนอ่านไปแล้วก็ อาจจะจำได้ว่าเราโพสต์อะไรไป

๕. ใช้อย่างพอดี ไม่มากเกินไปและใช้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ใช้สังคมออนไลน์ยังไงให้มีความสุข

๑. **สื่อสารเชิงสร้างสรรค์** โซเชียลมีเดียนอกจากเป็นที่ให้เราได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ในขณะเดียวกันก็เปิดรับความรู้สึกและความคิดเห็นจากเพื่อน ๆ ของเราได้ด้วย การจะใช้มันอย่างมีความสุข ก็ทำได้ง่าย ๆ แค่ออกไปโพสต์ในเชิงบวก แม้จะเป็นเพียงรูปภาพหรือข้อความ ต้องให้แน่ใจว่าไม่ทำร้ายจิตใจ หรือสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น ในโลกออนไลน์เมื่อเราโพสต์ลงไปแล้ว ต้องคำนึงเสมอว่ามันจะอยู่บนโลกออนไลน์ตลอดไป ถึงแม้จะลบข้อความไปแล้วก็ตาม อาจมีคนถ่ายภาพสิ่งที่เราโพสต์ไปแล้วเอาไว้ก็เป็นไปได้

๒. **แบ่งปันสาระดี ๆ** เมื่อใช้โซเชียลมีเดียเป็นเสมือนที่พบปะพูดคุยกับเพื่อน ๆ หรือลูกหลานแล้ว ก็ควรจะแบ่งปันหรือสร้างเนื้อหาที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการแชร์ โพสต์ภาพหรือข้อความ ไปในเชิงบวก เหมือนเมื่อใครเจอเรื่องดี ๆ อะไรก็แบ่งปันให้กับเพื่อน เช่น บทความหรือวิดีโอให้ความรู้ใหม่ ๆ แนะนำสถานที่ คำพูดคำคมที่ดี หรือแม้แต่ธรรมะ

๓. **ใช้เป็นที่รวมตัวกันทำดี** คงจะดีไม่น้อยถ้าเรามีพื้นที่สื่อสาร ส่งต่อ ให้ความช่วยเหลือกันหรือสร้างสังคม จิตสาธารณะ งานอาสาสมัคร กิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อชักชวนให้คนอื่นร่วมกันทำความดี

๔. **แลกเปลี่ยนความคิดเห็น** เมื่อมีปัญหาที่อาจนำเสนอปัญหาเพื่อขอคำปรึกษา หรือขอความเห็นผ่าน Social Network ได้ เช่น การสร้างหน้าแฟนเพจของกลุ่มให้คนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยกันนำเสนอแง่มุมทางออกหรือคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ชีวิตดีดี..ช้อปปิ้งออนไลน์

สำหรับประโยชน์ของการช้อปปิ้งออนไลน์มีอะไรบ้าง ไปดูกันเลย

๑. **เช็คสถานะได้** ของบางอย่างที่อยากซื้อหน้าร้านตั้งใจว่าจะกลับมาใหม่แต่พอกลับมาอีกทีกลายเป็นว่ามีการขายไปหมดแล้ว แบบนี้ช่างน่าปวดใจ แต่ถ้าเป็นสินค้าออนไลน์ส่วนใหญ่แล้วมักจะเช็คสถานะได้ตลอดว่ายังมีของอยู่หรือไม่

๒. **มีให้เลือกหลากหลาย** เป็นเพราะของบางอย่างทางร้านใช้การหรือเครื่องไม้เครื่องมือต้องสต็อกของเอาไว้ จึงทำให้ไม่ต้องกังวลว่าของที่ขายไม่ดีจะค้างสต็อก คนที่ชอบแบบไหนก็ค่อยสั่งมาขายได้ไม่เป็นข้อจำกัด

๓. **ไม่ต้องเดินทาง** แค่ออกไปซื้อของแล้ว เมื่อจะต้องฝ่ารถติดไปซื้อของเพราะแค่คาร์ด คำน้ำมัน อากาศที่ร้อน ดูเหมือนว่าการสั่งซื้อจากร้านออนไลน์แล้วนั่งรอที่บ้านจะรวดเร็วกว่า วันรุ่งขึ้นสินค้าก็มาถึงหน้าบ้าน หรืออย่างช้าก็ไม่น่าจะเกิน ๓ วัน หลังจากที่อยู่รอชำระค่าสินค้า ก็จะง่ายและสบายกว่ากันเยอะ

๔. **จ่ายสะดวก** ไม่ต้องพกเงินสดติดตัวไป เมื่อต้องซื้อสินค้าหลายชิ้นและต้องจ่ายเงินสดจำนวนมาก แต่หากซื้อสินค้าผ่านออนไลน์ก็จ่ายผ่านการตัดบัญชีหรือโอนเงินผ่านธนาคาร หรือการตัดบัตรเครดิตก็ยังได้นะ

๕. **สินค้าบางอย่างราคาถูก** เพราะไม่ต้องผ่านคนกลาง ทำให้ราคานั้นถูกลง บางครั้งก็มีโปรโมชั่นที่เฉพาะช้อปปิ้งออนไลน์เท่านั้นอีกต่างหาก

๖. มีความเห็นและบอกวิธีใช้ ไม่ว่าจะเป็นสินค้ามือหนึ่งหรือมือสองที่ขายบนเว็บไซต์นั้น ของบางอย่างเพิ่งมาใหม่มาก ก็มักจะมีการทดลองใช้และมีรีวิวให้รู้ถึงการใช้งาน ซึ่งก็ดูจะเป็นเรื่องยากหากจะไปลองสินค้าที่ร้านจริงๆ

ฉลาดคิดพิชิตช้อปปิ้งออนไลน์

วิธีคิดง่ายๆ เพื่อที่จะให้เพื่อน ๆ ได้อุ่นใจเวลาที่ใช้บริการหรือเลือกซื้อสินค้า

๑. อันดับแรกให้เข้าไปตรวจสอบการอัปเดตของสินค้าหน้าเว็บไซต์และการเพิ่มข้อมูลต่าง ๆ ของเว็บเพจ
๒. จากนั้นก็อย่าลืมเข้าไปตรวจสอบชื่อของเว็บไซต์
๓. ตรวจสอบในส่วนของการพูดคุยของลูกค้าและคำตอบของผู้ขายผ่านเว็บบอร์ดหรือโซเชียลเน็ตเวิร์ก
๔. การที่เราสามารถเช็คเบอร์โทรติดต่อของร้านค้าได้ ก็ยิ่งดี
๕. ให้ดูว่ามีชื่อนามสกุลจริงของเจ้าของร้านแสดงอยู่หรือไม่
๖. อย่าพยายามซื้อของด้วยเงินจำนวนมากๆ ในช่วงแรก
๗. ควรสังเกตการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับร้านค้าให้มากขึ้น

ชื่อของออนไลน์ยังไม่ให้โดนโกง

ความเสี่ยงที่ต้องเจอ

๑. ชื่อของแล้วไม่ได้ของ คุณภาพของต่ำกว่าที่โฆษณาเอาไว้ ของไม่ตรงกับที่สั่งเก่า เสื่อมสภาพ
๒. ผู้ขายเสี่ยงที่จะไม่ได้รับเงิน หากเป็นมิจฉาชีพตั้งใจมาหลอกลวงเอาของฟรี ๆ หรือลูกค้าปฏิเสธการรับสินค้ากรณีจ่ายเงินปลายทาง หรือถูกเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ
๓. ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลในบัตรเครดิตหรือบัญชีธนาคารทั้งผู้ขายและผู้ซื้อต่างมีความเสี่ยงที่ข้อมูลส่วนตัวจะถูกเปิดเผยออกไป และอาจถูกมิจฉาชีพนำไปใช้ในทางที่เสียหาย นำไปหลอกลวงผู้อื่น

๔. ถูกรบกวนจากข้อความหรือโฆษณาต่าง ๆ ที่เรียกว่าสแปม (spam)

การป้องกันความเสี่ยงสำหรับผู้ซื้อ

๑. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้ขาย โดยดูจากที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ตรวจสอบการจดทะเบียนว่าถูกต้องหรือไม่
๒. อ่านรีวิวของผู้ซื้อรายอื่น ๆ ตรวจสอบประวัติของผู้ขายและเลขที่บัญชี โดยสืบค้นใน Google ว่ามีประวัติไม่ดี หรือเคยถูกร้องเรียนมาก่อนหรือไม่ หากมีหน้าร้านจริง ๆ ด้วยก็จะลดความเสี่ยงลงได้ และควรซื้อจากร้านค้า หรือระบบตัวกลางขายสินค้าที่มีชื่อเสียงและไว้ใจได้เท่านั้น
๓. ควรตรวจสอบเงื่อนไขการรับประกันว่าใช่หรือไม่ อย่างไร การส่งคืนสินค้า หากไม่เป็นไปตามที่สั่งซื้อใครเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่ง-คืนสินค้า การหักค่าใช้จ่ายหรือค่าบริการต่าง ๆ
๔. ต้องตระหนักเรื่องสินค้าราคาถูกมาก ๆ ร้านค้าหรือผู้ขายที่ขายของราคาต่ำกว่า ปกติมาก ๆ อาจเสี่ยงกับการถูกหลอกลวง ไม่ได้รับสินค้า สินค้าไม่มีคุณภาพ
๕. ไม่แจ้งเลขบัตรเครดิต เลขบัตรประจำตัวประชาชน ข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เช่น ที่อยู่ อีเมล เบอร์โทรศัพท์ส่วนตัว ลงบนพื้นที่ออนไลน์สาธารณะ

การป้องกันความเสี่ยงสำหรับผู้ขาย

๑. ควรตรวจสอบประวัติผู้ซื้อเบื้องต้นว่ามีประวัติที่ไม่ดีหรือไม่
๒. ไม่แจ้งข้อมูลส่วนตัวลงบนพื้นที่ออนไลน์สาธารณะ
๓. ควรให้จ่ายเงินค่าสินค้า/บริการ หรือเก็บเงินมัดจำ ก่อนส่งสินค้า เพื่อลดความเสี่ยงจากการโดนโกง

๔. ควรแสดงรายละเอียดสินค้า ราคา และเงื่อนไขการขายให้ชัดเจน เช่น จะส่งสินค้าภายในกี่วัน ใครรับผิดชอบค่าส่ง-คืนสินค้า รับประกันสินค้าหรือไม่ หักค่าดำเนินการอะไรอีกหรือไม่ รับคืนสินค้าหรือไม่ ความรับผิดชอบของผู้ซื้อและผู้ขาย ฯลฯ

กรณีซื้อของแล้วได้ของไม่ตรงตามที่ตกลงซื้อ

ผู้ซื้อมักจะเจอจากโดยตรงกับผู้ขายในการขอคืนของ เปลี่ยนของ หรือขอคืนเงิน ซึ่งอาจจะใช้เวลานาน ทำให้ผู้ซื้อหลายคนละเลยที่จะตามเรื่องจึงยอมเสียเงินแบบไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตาม ในกรณีเช่นนี้ ผู้ซื้อสามารถจะเข้าไปให้คะแนนร้านค้า/ผู้ขาย หรือรีวิวสินค้า เขียนความคิดเห็นที่ร้านค้า เพื่อช่วยให้ผู้ซื้อรายอื่นพิจารณาร้านค้า/ผู้ขายดังกล่าวก่อนตัดสินใจใช้บริการ แต่หากเป็นการโอนเงินไปแล้วไม่ได้รับของ ถือเป็นการฉ้อโกง ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมาย ผู้ซื้อควรเก็บหลักฐานต่าง ๆ เช่น

๑. รูปและชื่อโปรไฟล์ของร้านค้าหรือผู้ขาย หน้าประกาศขายสินค้า หากเป็นเว็บไซต์ให้เก็บ URL
๒. ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของร้านค้าหรือผู้ขาย
๓. เลขที่บัญชีที่ให้โอนเงินชำระค่าสินค้า

๔. ข้อความพูดคุยที่แสดงถึงการตกลงซื้อขาย เช่น ภาพตัวอย่างสินค้า ข้อความโฆษณา ราคาสินค้า การต่อรอง การรับประกัน การโอนเงินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางอีเมล ข้อความส่วนตัว ไลน์ หรือช่องทางอื่น ๆ

๕. หลักฐานการโอนเงินค่าสินค้า เวลาที่โอนเงิน

โดยนำหลักฐานข้างต้น พร้อมทั้งสมุดบัญชีธนาคารและบัตรประจำตัวประชาชนไปแจ้งความ และระบุขอให้ดำเนินคดีให้ถึงที่สุด

แจ้งความได้ที่

- สถานีตำรวจในเขตที่อยู่ของผู้แจ้งความ

ปรึกษาได้ที่

- ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ ๑๒๑๒ OCC

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สายด่วน ๑๒๑๒ หรือ อีเมล ๑๒๑๒@mdes.go.th (๒๔ ชั่วโมง)

การคุกคามของ Cyberbullying มีอะไรบ้าง

๑. การก่อกวน ช่มชู้คุกคาม ซึ่งจะมาในรูปแบบการส่งข้อความก่อกวนคุกคามทั้งส่งไปในกล่องข้อความ ช่องแชท โพสต์ลงบนโซเชียลของเหยื่อ รวมทั้งบนโซเชียลของตนเองก็ได้ด้วย

๒. การให้ร้ายใส่ความ การกลั่นแหย่ เป็นการสร้างเรื่องหลอกลวง หรือใส่ความเหยื่อไปในทางเสื่อมเสีย เพื่อจงใจทำให้เหยื่ออับอาย

๓. การเผยแพร่ความลับ หรือการแบล็กเมล์ด้วยการนำความลับของเหยื่อมาเปิดเผยเพื่อสร้างความเสียหาย อับอายให้กับเหยื่อ

๔. การแอบอ้างชื่อ การสร้างบัญชีปลอม ไม่ว่าจะเจาะใจแฮ็กข้อมูลของเหยื่อเพื่อสร้างเรื่องหลอกลวง หรือปลอมแปลงตัวตนขึ้นมามีเพื่อสร้างความเสียหายที่หนักกว่าเดิม

๕. การขโมยอัตลักษณ์ คลายกับการแอบอ้างชื่อ แต่อันนี้คือแอบเอาอัตลักษณ์ไปสร้างตัวตนให้ที่ทำให้คนอื่นหลงเชื่อได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างความเสียหายให้กับเหยื่อได้อีกด้วย

๖. การล่อลวงหรือหลอกลวง ทำให้เหยื่อหลงเชื่อเพื่อหลอกลวงเหยื่อไปทำเรื่องไม่ดี หรือนำข้อมูลไปเปิดเผย

๕ วิธีการรับมือกับ Cyberbullying

๑. Stop หยุดการกระทำทุกอย่าง ในกรณีที่เป็นการทะเลาะเบาะแว้งกันในช่วงเริ่มต้น ขอให้เหยื่อหยุดในการตอบโต้หรือระรานกลับเพื่อป้องกันไม่ให้เรื่องบานปลาย และไปปรับความเข้าใจกันภายหลัง

๒. Block ปิดกั้นพวกเขาซะ ไม่ให้พวกเขาเข้าถึงข้อมูลของเรา ไม่ว่าจะจากทางโซเชียล หรือการเจอหน้าจริงๆ

๓. Tell บอกบุคคลที่ไว้ใจได้ หากเป็นเด็ก ๆ ควรปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือเพื่อนที่ไว้ใจได้ เพื่อขอความช่วยเหลือ ยิ่งถ้าหากเป็นเรื่องที่เริ่มบานปลายร้ายแรงยิ่งควรต้องบอกเพื่อให้พวกเขาช่วยจัดการ ที่เรียกว่าจัดการคนเดียว

๔. Remove ลบภาพที่เป็นการระรานออกทันที ด้วยการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เป็นเจ้าของพื้นที่นั้น เช่น การกดปุ่มรายงานเนื้อหาบน Facebook Twitter และ IG นั้นเอง

๕. Be Strong เข้มแข็ง อดทน ไม่นำคำว่าทำให้ร้ายของคนร้ายมาบั่นทอนกำลังใจตนเอง เปลี่ยนตนเองจากเหยื่อที่ถูกกระทำมาทวงความยุติธรรมคืนให้ตนเอง ด้วยการแคปหลักฐานทั้งหมดเอาไว้แล้วนำไปแจ้งความดำเนินคดีได้เลย

วิธีหยุด Cyberbullying ขึ้นเด็ดขาด ด้วยการใช้กฎหมาย / ระรานผู้อื่นด้วยความคะนองอาจเสี่ยงคุกไม่รู้ตัว

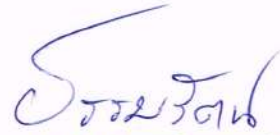
สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องเป็นเหยื่อ Cyberbullying อย่ามัวแต่ร้องไห้หรือเสียกำลังใจไป แต่เหยื่อยังสามารถรวบรวมหลักฐานการถูกระรานต่าง ๆ ทั้งการถูกด่าทอ การติดต่อรูปเพื่อสร้างความเสียหาย หรือการปลอมแปลงตัวตน แล้วนำไปแจ้งความเอาผิดกับกับตำรวจได้ เพราะในประเทศไทยมีกฎหมายที่สามารถเอาผิดผู้ที่รังแกโดยการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือได้ ได้แก่

กฎหมายการหมิ่นประมาท มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือทำให้ถูกเกลียดชัง ถือว่าผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือ ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายมาตรา ๓๒๘ การกระทำความผิดด้วยการทำโฆษณา การสร้างเอกสาร ภาพ VDO การเผยแพร่เสียง เผยแพร่ภาพ ถือว่ามีความผิด มีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ แสนบาท

กฎหมายมาตรา ๓๙๒ การกระทำผิดที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความตกใจ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ข้อมูลทำร้ายนั้นมีความผิด มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายมาตรา ๓๙๗ การกระทำผิด รังแกผู้อื่น ข่มเหง คุกคาม หรือทำให้อับอายเดือดร้อน นั้นมีความผิด ต้องโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

(นายธรรมรัตน์ กังวาลสิงหนาท)
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นายธรรมรัตน์ กังवालสิงหนาท

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา วัยเก่า จลาตรู้เน็ต

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง]

ให้ไว้ ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

(นายปยวัฒน์ ศิวรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

